

E. Go. Opinia

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny: 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BD/292/42/88

E. Go. Opinia

WOKÓŁ PROBLEMÓW OKRĄGŁEGO STOŁU (2)

Informacja z badań

Październik 1988 r.

Społeczne nastroje i przewidywania związane z rozmowami "okrągłego stołu" zostały przedstawione we wcześniejszym opracowaniu CBOS¹. Sygnalizowaliśmy w nim, że w drugiej połowie września opinie na ten temat dalekie były od jednoznaczności, jednak było można zauważyć umiarkowany optymizm w tej kwestii. Również w sondażu przeprowadzonym w połowie października² zamieściliśmy kilka kolejnych pytań na temat "okrągłego stołu". W niniejszym komunikacie podajemy rozkłady odpowiedzi z września³ i października. Po ich porównaniu okazało się, że zmalał optymizm co do szans powodzenia tych rozmów przy jednoczesnym wzroście pesymizmu. Charakterystyczne, że niewielu badanych uznaje tworzone w niektórych zakładach struktury "Solidarności" za przeszkodę w rozmowach "okrągłego stołu". Większość sądzi, że nie będzie to miało żadnego wpływu na ich przebieg, a jeżeli już, to raczej korzystny.

Odpowiedzi na pytanie: "Czy Pana(i)
zdaniem istnieją szanse na powo-
dzenie rozmów <<okrągłego stołu>>?"
(dane w procentach)

	IX ⁸⁸	X ⁸⁸
Zdecydowanie tak	6,6	5,1
Raczej tak	45,4	41,3
Raczej nie	18,4	26,0
Zdecydowanie nie	3,8	5,1
Trudno powiedzieć	25,8	22,5

¹ Wokół problemów "okrągłego stołu"(1). CBOS wrzesień 1988 r.

² Ogólnopolska próba udziałowa zatrudnionych w gospodarce społecznej (979 osób).

³ Sondaż pod hasłem "Co o tym myślisz (12)?", zrealizowany na 1493-osobowej próbie dorosłej ludności Polski w dniach 15-23 września br. Do porównań wyodrębniono podzbiór zatrudnionych w gospodarce społecznej (784 osób).

Odpowiedzi na pytanie: "Jakie zajdą zmiany w kraju w wyniku rozmów <<okrągłego stołu>>?" (dane w procentach)

	IX ⁸⁸	X ⁸⁸
Jest nadzieja, że coś się zmieni na lepsze	21,6	19,4
Może coś zmienia, ale nie jest to takie pewne	42,2	40,0
Nic to nie da	12,0	18,1
Będą zmiany na gorsze	0,6	1,4
Nie będzie żadnych poważnych rozmów, skończy się na zapowiedziach	7,0	9,8
Mam inny pogląd na ten temat	1,1	0,7
Trudno powiedzieć	15,3	10,2

Na pytanie o wpływ powstawania w niektórych zakładach struktur "Solidarności" na przebieg rozmów "okrągłego stołu" uzyskano następujące odpowiedzi:

zdecydowanie korzystny	6,5	} 31,0%
raczej korzystny	24,5	
nie będą miały żadnego wpływu	22,0%	
raczej niekorzystny	14,2	} 16,3%
zdecydowanie niekorzystny	2,1	
trudno powiedzieć	30,6%	

W związku z tym, że kluczową kwestią w rozmowach "okrągłego stołu" jest pluralizm związkowy i sprawa reaktywowania "Solidarności" badanych zapytaliśmy także o stanowisko wobec przyszłej formuły organizacyjnej ruchu związkowego w przedsiębiorstwach.

Pytaliśmy o pożądaną model związków z uwzględnieniem "Solidarności", o stopień akceptacji dla OPZZ-wskiej koncepcji jednego związku oraz o preferowany typ pluralizmu związkowego.

Odpowiedzi na pytanie: Na skutek akcji strajkowych ponownie rozważana jest sprawa formuły ruchu związkowego. Która z przedstawionych opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom na ten temat? (dane w procentach)

W naszym przedsiębiorstwie powinien być tylko aktualnie działający związek zawodowy	15,7
W naszym przedsiębiorstwie powinien działać tylko związek "Solidarność"	6,6
W naszym przedsiębiorstwie powinien być aktualnie działający związek i "Solidarność"	10,0
W naszym przedsiębiorstwie powinno działać kilka związków zawodowych	9,0
Wszystko jedno, jaki związek, byleby skutecznie bronił interesów pracowników	56,7
Mam inne zdanie, trudno powiedzieć	1,9

Odpowiedzi na pytanie: Za którą z podanych propozycji dotyczących rozwiązania kwestii związkowej w zakładzie pracy Pan(i) się opowiada? (dane w procentach)

Wszyscy pracownicy mogą wstąpić do aktualnie działającego związku, a następnie w sposób samodzielny zdecydować o zmianach składu władz i programu organizacji związkowej, przy zachowaniu jednego związku w zakładzie	41,8
Powstaje od nowa kilka związków, ale pozostaje ten, do którego wstąpi większość pracowników, pozostałe zaś ulegają likwidacji	26,0
Powstaje kilka związków, ale tworzą one jedną związkową radę przedsiębiorstwa, której skład jest proporcjonalny do liczby członków każdego z działających związków	30,0
Trudno powiedzieć	2,1

Odpowiedzi na pytanie: Jaka koncepcję pluralizmu związkowego był(a)by Pan(i) skłonny(a) zaakceptować w Pana(i) przedsiębiorstwie? (dane w procentach)

Każda grupa zawodowa ma swój związek (np. związek elektryków, mechaników, kierowców)	34,6
Każda grupa społeczna ma swój związek (np. związek robotników, urzędników, kierowników)	18,1
Każda grupa o określonej orientacji politycznej związana z legalnie działającą partią polityczną ma swój związek (np. związek klasowy, chrześcijański, demokratyczny)	24,4
Mam inną koncepcję	21,3
Trudno powiedzieć	1,5

Przedstawione wyniki świadczą zarówno o znacznej dezorientacji jak i ambiwalentności opinii środowisk pracowniczych w kwestii pluralizmu związkowego. Dla więcej niż połowy badanych sprawa formuły ruchu związkowego jest drugorzędna - liczy się jedynie skuteczność w obronie interesów pracowników. Ale jednocześnie ponad połowa badanych opowiada się za kilkoma związkami w zakładzie.

Charakterystyczne, że gdy wymienia się "Solidarność" za pluralizmem optuje co czwarty, natomiast gdy mówi się o kilku związkach bez wymieniania "Solidarności" z nazwy - częściej niż co drugi.

Ponadto zwraca uwagę stosunkowo znaczna akceptacja stanowiska OPZZ w sprawie jednego związku w zakładzie, co przy pozytywnej ocenie dotychczasowej działalności OPZZ (54% badanych uważa, że OPZZ działa zgodnie z interesami ludzi pracy, 23% - że nie) ma swoją wymowę.